

it's your voice.

Комисия за регулиране на съобщенията	
Вх. №	12-01-209
Дата:	15.01.09

**ДО
Д-Р ВЕСЕЛИН БОЖКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА**

**СОФИЯ 1000
ул. "Гурко" № 6**

МОБИЛТЕЛ ЕАД СОФИЯ	
4	47 15.01.2009 г.

Относно: Обществено обсъждане на проект на Решение относно определяне, анализ и оценка на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение

УВАЖАЕМИ Д-Р БОЖКОВ,

Във връзка с откритата с Решение № 2307 от 20.11.2008 г. процедура по обществено обсъждане на проект на Решение относно определяне, анализ и оценка на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения на тези предприятия, приложено представяме на Вашето внимание становището на „Мобилтел“ ЕАД.

Приложение: Съгласно текста.

С УВАЖЕНИЕ:

Николай Кичев
Директор на дирекция
„Взаимоотношения с оператори и
регулации“
„Мобилтел“ ЕАД

**СТАНОВИЩЕ НА „МОБИЛТЕЛ” ЕАД ПО ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ И АНАЛИЗ
НА СЪОТВЕТНИТЕ ПРОДУКТОВИ ПАЗАРИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ РЕШЕНИЕ № 2307/20.11.2008 НА КОМИСИЯТА ЗА
РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА**

Проектът на Решение относно определяне, анализ и оценка на съответните пазари на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за домашни потребители; на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение за бизнес потребители; на обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение; на обществено достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на домашни потребители в определено местоположение; на обществено достъпни национални телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение и на обществено достъпни международни телефонни услуги, предоставяни на бизнес потребители в определено местоположение (наричан по-долу в настоящото становище „Проект”) създава основа за осигуряване на ефективна конкуренция на пазара за периода от следващите две години, като предвижда подходящи мерки за регулаторно въздействие с оглед създаване на условия за преодоляване на идентифицираните конкурентни проблеми и тревожното състояние на пазара на фиксирани телефонни услуги на територията на Република България. Като е отчела факта, че пет години след либерализирането на пазара на фиксирани електронни съобщителни услуги историческото предприятие в страната продължава да има *de facto* монополно положение на пазара, Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) е приложила регулаторен подход, който съответства на практиката в останалите държави-членки на Европейския Съюз (ЕС) и предполага развитие на пазарните механизми в периода на действие на анализа. Същевременно, с цел гарантиране и засилване на положителните ефекти от налагането на съответни специфични задължения, бихме желали да представим на вниманието на комисията следните основни предложения за промяна:

I. Общ коментар

С оглед постигане на яснота и систематичност в съответствие със Закона за електронните съобщения (ЗЕС), считаме, че КРС следва недвусмислено да обоснове своето принципно законово правомощие за налагане на определени специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответен пазар на дребно. Необходимостта от подобно уточнение се налага с оглед преодоляване на евентуални опити за превратно тълкуване на разпоредбата на чл. 221, ал. 2 от ЗЕС, която оправомощава комисията да наложи на предприятие със значително въздействие върху съответен пазар на дребно специфичните задължения за прозрачност, равнопоставеност и ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност. В т. 5.1.3 от Раздел VII “Определяне на специфични задължения” от анализа на пазара, КРС се позовава на цитираната разпоредба като основание за налагане на Българска телекомуникационна компания (БТК) на задължението за равнопоставеност на ниво предоставяне на услуги на едро. В действителност това не е валидното правно основание за налагане на което и да било задължение на ниво пазар на едро на предприятието със значително въздействие върху пазара, като позоваването на нормата на чл. 221, ал. 2 ще означава липса на основание за налагане на останалите предвидени задължения в чл. 166 на ЗЕС. Подобно тълкуване

не би отговаряло нито на законодателната воля, нито на разпоредбите на Европейска регулаторна рамка 2002 и по-конкретно на чл. 17 от Директива 2002/22/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за универсалната услуга), нито на целта, която КРС следва да постигне чрез наложените специфични задължения и на направените изводи. Предвид изложеното, считаме, че като законово основание за налагане на специфични задължения на ниво пазар на едро при анализ на пазар на дребно, следва да бъде посочена разпоредбата на чл. 221, ал. 1 от ЗЕС, съгласно която КРС може да регулира цени на пазар на дребно на електронни съобщителни услуги, предлагани от предприятие със значително въздействие върху съответен пазар на дребно, при условията и по реда на този закон, когато прецени, че налагането на специфични задължения по глава десета „Достъп и взаимно свързване“ на ЗЕС и по чл. 135 няма да доведе до постигане на целите на закона, предвидени в чл. 4.

От анализа на правната норма е видно, че КРС има законодателно правомощие да налага два типа мерки за въздействие на предприятие със значително въздействие върху пазар на дребно:

- Мерки за въздействие, които касаят предоставяне на услуги на ниво пазар на едро, включително:

- задълженията по чл. 135 от ЗЕС за осигуряване на абонатите си на достъп до обществените телефонни услуги на предприятията, чиито мрежи са взаимно свързани за всяко повикване посредством код за избор и/или на абонаментна основа. Задължението за предоставяне на услугата избор на оператор за всяко повикване или на абонаментна основа възниква по силата на закона с факта на определяне на дадено предприятие за предприятие със значително въздействие върху пазара.

- задълженията по чл. 166 ал. 2 от ЗЕС – прозрачност, равнопоставеност, разделно счетоводство, достъп до и ползване на необходимите мрежови средства и съоръжения, ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност. По отношение на ценовите ограничения, които се налагат като мерки за въздействие на пазар на едро, следва да се прилагат по аналогия методите, предвидени в чл. 220, ал. 2, а именно – ограничаване нарастването на цените на услугите до предварително определен ценови праг; сравнителен анализ между определените от предприятието цени и цените за същите услуги на сравними конкурентни пазари на други държави-членки на ЕС; определяне на план за постепенно намаляване на цените за определен период от време, след което нивото на цените трябва да достигне до предварително определено ниво.

- Мерки за въздействие, които касаят предоставяне на услуги на самия пазар на дребно:

- задълженията по чл. 221, ал. 2 – прозрачност, равнопоставеност, ценови ограничения, включително разходоориентираност. Ценовите ограничения на пазар на дребно от своя страна са предвидени в чл. 221, ал. 3 и включват ограничаване на нарастването на цените на пазари на дребно до предварително определен ценови праг; контрол на цените за крайни потребители; определяне на цени на пазари на дребно, ориентирани към разходите; определяне на цени, ориентирани към цени за едни и същи или сходни услуги на сравними съответни пазари на държавите-членки на ЕС.

Изводите по-горе се подкрепят и от разпоредбата на чл. 166 във връзка с чл. 173 и чл. 174 от ЗЕС. Нормата на чл. 166 от ЗЕС предвижда налагането на предвидените специфични задължения за въздействие при предоставяне на услуги на едро, не само когато предприятието притежава значително пазарно въздействие върху пазар на едро, а когато е определено за предприятие със значително въздействие върху „съответен

пазар” по принцип. Същото заключение следва и от разпоредбата на чл. 173 от ЗЕС, която предвижда, че задължението за предоставяне на достъп до и ползване на необходимите мрежови елементи и/или средства може да се наложи на предприятие със значително въздействие върху пазара по преценка на комисията, включително когато отказът за предоставяне или налагането на срокове и условия, което се приравнява на отказ, може да възпрепятства наличието на устойчив **конкурентен пазар на услуги на дребно или е във вреда на крайните потребители**. Така, очевидно КРС има валидно правно основание да наложи на БТК задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходимите мрежови елементи и/или средства, като част от анализ и оценка на съответен пазар на дребно и с оглед осигуряване на ефективна конкурентна среда. От своя страна чл. 174 от ЗЕС конкретизира възможните форми на задължението по чл. 173 от закона, като в т. 4 предвижда правомощие на КРС да изиска от БТК предоставяне на определени услуги на едро за препродажба от трети лица. Именно това е законовото основание за налагане на задължението за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental – WLR).

Представените законови основания съответстват изцяло на изводите на КРС, както и на резултатите, които комисията се стреми да постигне посредством избора на специфични задължения, които да бъдат наложени на БТК. Считаме, че в случай че бъдат включени в пазарния анализ, както и ако бъдат направени съответни промени в систематиката на наложените с Проекта задължения, ще се преодолеят всякакви евентуални опити за заобикаляне или отмяна на наложените от комисията регулаторни мерки.

II. Предложения по същество по отношение на задълженията, наложени на ниво предоставяне на услуги на едро на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение:

1. Предлагаме в т. 1 от Раздел IX, б. А) от Проекта да се въведат следните промени:

1.1. Предлагаме текстът на т. 1.1 и т.1.2 от Раздел IX, б. А) от Проекта да придобие следната редакция:

„1.1. Предоставянето на услугата „избор на оператор” и/или „избор на оператор на абонаментна основа” и *наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental)* се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече се предоставят посочените услуги на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;

1.2. Предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо да ползва услугите избор на оператор и *наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental)* се осъществява при същите условия и качество, като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица, както и на предприятията, с които вече е сключен договор.”

Мотиви: Предложението представлява редакционно уточнение на типа услуги, към които текстът се отнася и цели постигане на терминологично единство с наложеното съответно задължение за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на

абонатни линии на едро съгласно т. 4 от Раздел IX, б. А) на Проекта. Чрез възприемане на тази формулировка ще се избегнат и всякакви евентуални противоречия и аналогии между услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental) с услугата линии под наем (leased lines).

1.2. Същевременно, във връзка със задължението за равнопоставеност следва да се има предвид, че в т. 5.1.5 „Налагане на конкретни специфични задължения” от Раздел VII “Определяне на специфични задължения” при анализа на съдържанието на специфичната мярка, КРС неколкостранно използва термина „звена на самото предприятие”, когато има предвид предоставяне на собствени услуги или обособени дейности, извършвани от самото предприятие. Макар и при дефиниране на самото съдържание на специфичното задължение, КРС да е формулирала коректно обхвата на наложената мярка, то използването на различна терминология би могло да доведе до създаване на противоречия при последващо тълкуване. От друга страна, понятието „звена на самото предприятие” няма ясно съдържание, нито легален смисъл. В общия случай, определени структури на едно юридическо лице не се ползват с персонификация и нямат самостоятелно съществуване. Така, всяка обособена дейност, независимо от организационната структура, която фактически я осъществява в рамките на определено предприятие, се счита извършена от самото предприятие. Поради същата причина, предлагаме в т. 2.2. от Раздел IX, б. А) на проекта (по отношение на наложеното задължение за прозрачност), думите „звена на” да отпаднат.

1.3. Предлагаме в т.1 от Раздел IX, б. А) от проекта да се създадат нови т. 1.3 и 1.4 със следното съдържание:

„1.3. „Българска телекомуникационна компания” АД се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при условия, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от „Българска телекомуникационна компания” АД. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция. В процедурата по одобряване на измененията в условията на едро, „Българска телекомуникационна компания” АД следва да внесе в Комисията и предложението за изменения в условията на дребно.

1.4. „Българска телекомуникационна компания” АД се задължава да уведомява писмено предприятията, с които води преговори за сключване на договор за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental) и/или за предоставяне на „избор на оператор” и/или „избор на оператор на абонаментна основа” и/или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече сключени такива договори, като се задължава да предоставя писмено обосновано уведомление до съответното предприятие, когато не може да сключи договора и/или да предостави услугата в срока, определен в действащата нормативна уредба, съответното Типово предложение и/или сключения договор.”.

Мотиви: Предложението е в съответствие с установения конкурентен проблем за вертикално пренасяне на пазарна сила на свързани пазари на едро и дребно. С предложената мярка се цели да бъде преодоляна възможността на БТК да отказва на другите участници на пазара достъп до своята мрежа и предлагане на услугите на едро или да ги предлага при условия, които се приравняват на отказ.

Предложението съответства на одобрения с Решение №2430/19.12.2008г. проект на решение за определяне на пазарите на генериране и терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, където изрично е предвидено такова задължение за БТК.

1.4. Предлагаме като част от задължението за равнопоставеност да бъде въведено уточнение, което да включва в обхвата на специфичната мярка задължение за БТК да осигури навременност и вътрешни процедури, които гарантират, че периодът за преминаване на един краен потребител от БТК към алтернативно предприятие (предоставящо услугата „избор на оператор на абонаментна основа” или предлагаш за препродажба абонатни линии, отдадени под наем от БТК) не надвишава периода за който същият потребител може впоследствие отново да премине към БТК. Още повече, това задължение следва да включва забрана структурите, които са отговорни за продажбите на едро в БТК, да уведомяват структурите, които осъществяват продажби на дребно и контактуват с крайни потребители, за постъпилите заявки за ползване на услугите „избор на оператор на абонаментна основа” и наем/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, преди тези заявки да са фактически изпълнени. Т.е. правото на БТК да осъществява контакти с крайни потребители, които са се отказали от ползване на услугите на дружеството или са прекратили своя индивидуален договор, следва да възниква едва след като съответните заявки на едро са изпълнени и структурите, отговарящи за взаимоотношенията с крайни потребители могат да получат информацията посредством базите данни с крайни клиенти на БТК. Единствено чрез подобен подход, може да се очаква, че налагането на задължения за предоставяне на услуги на едро би могло да окаже ефект върху динамиката на пазара. Същевременно, считаме, че е необходимо да се поддържа ясно разграничение между структурите на БТК, които отговарят за продажби на едро и продажби на дребно, включително структурите, които отговарят за задържане или привличане на клиенти. Това се налага, защото конкурентните на БТК предприятия следва да предоставят на историческото предприятие информация/ заявка, когато даден краен потребител е изразил желание за преминаване към алтернативно предприятие.

3. Коментари по отношение на наложеното задължение за предоставяне на услугата „избор на оператор” и/ или „избор на оператор на абонаментна основа”, наложено в т. 3 от Раздел IX, б. А) от Проекта.

В действителност предоставянето на услугата „избор на оператор” и/ или „избор на оператор на абонаментна основа” от страна на БТК е задължение, което произтича директно от чл. 135 на ЗЕС. Предоставянето на услугата от страна на БТК също не представлява качествено ново разрешение в сектора на осъществяване на електронни съобщения. Видно от натрупания опит, до настоящия момент ползването на услугата от конкурентните на БТК предприятия не е довело до засилване на конкуренцията на пазара на предоставяне на фиксирани телефонни услуги в страната. Това може да бъде отдадено на два основни фактора:

- неефективните търговски и технически условия, при които БТК е предоставяла услугата на свои конкуренти до настоящия момент, довели до наличието на само седем предприятия, които към края на 2007 г. предоставят посочените на услуги на дребно от всички 12 предприятия, притежаващи такова право. При анализа на тези данни следва да се има предвид, че едно единствено предприятие, предоставя услугата „избор на оператор на абонаментна основа”.

- наличието на действащ лицензионен режим по отношение на правото за предоставяне на услугата „избор на оператор” и/ или „избор на оператор на абонаментна основа”. Към края на 2007 г. общо 12 от всички участници на пазара притежават Индивидуална лицензия № 116Б. Действието на лицензионния режим създава определени правни и регулаторни бариери за навлизане на пазара, като тяхното наличие не е изследвано от КРС.

Същевременно, задължението за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental) е новост в регулаторния подход на КРС. Нейното развитие и практическите резултати от предоставянето ѝ се намират в директна зависимост от реалната възможност за предоставяне на „избор на оператор” и/ или „избор на оператор на абонаментна основа” на едро от БТК и съответно на дребно от алтернативните предприятия. Крайната цел е при възможност за предоставяне на двете услуги заедно, да се прекратят взаимоотношенията на определен краен потребител с БТК по повод заплащане за ползването на достъп до мрежата на историческото предприятие и да се стигне до единно фактуриране на цената за достъп и цената за осъществяване на повиквания. Очевидно е, че ако едната от двете възможности липсва или нейното ползване е ограничено, то цялостната концепция няма да функционира ефективно. От друга страна, не могат да бъдат категорично прогнозиран резултатите от самото предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental), тъй като опитът показва, че независимо от своите действащи законови задължения, БТК прилага тактики за забавяне и налагане на необосновани изисквания спрямо своите конкуренти, за да ограничи достъпа им до пазара. Поради тази причина, изводът на комисията, направен на стр. 115 от проекта на анализ, че предвидените специфични задължения, т.е. предоставяне на двете услуги едновременно, ще доведат до „незабавно подобряване на конкурентната среда”, се явява недостатъчно обоснован. За да се осигури подобен ефект, КРС следва да предприеме два типа промени в Проекта, като подробните мотиви за съответните промени са представени систематично по-долу в настоящото становище:

- Изменение на обхвата на предвидената възможност за БТК за обвързване на услугите за достъп с другите предоставяни услуги в ценови пакет 90 дни след изпълнение на наложеното задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за наемане / отдаване под наем на абонатни линии на едро. На първо място, оттеглянето на наложена мярка следва да се основава единствено на отчетени конкретни резултати от нейното приложение, а не на очаквания ефект. От друга страна, самото влизане в сила на Типово предложение не означава категорично, че ще се стигне до сключване на индивидуални договори, като причините биха могли да се коренят в отказ за предоставяне на достъп чрез използване на различни механизми, а не в липса на търговски интерес от получаване на такъв достъп.

- Налагане на задължение за изготвяне на по – подробно Типово предложение за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро. Единствено чрез детайлизирана уредба на всички задължения на БТК може да се очаква да бъдат постигнати бързи и ефективни промени в конкурентната среда на пазара на предоставяне на фиксирани телефонни услуги в страната.

- Преместване на подробна уредба на предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, включително стесняване на обхвата на основанията за евентуален отказ, както и регламентиране на ценови условия в определени случаи, като например едновременно ползване на телефонни услуги и ADSL.

4. Коментари по отношение на наложеното задължение за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental WLR) в т. 4 от Раздел IX, б. А) от Проекта.

4.1. Предлагаме т. 4 от Раздел IX, б. А) на Проекта да се измени както следва:

„4. Налага задължение на „Българска телекомуникационна компания” АД на пазарите по т. I и т. II за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, като конкретизира същото като:

- *предоставяне на отворен достъп до технически интерфейси, протоколи или други възлови технологии, необходими за оперативна съвместимост на услугите;*
- *задължение за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро (wholesale line rental WLR) при изпълнение на следните изисквания:*”

Мотиви: Съгласно подробните мотиви, изложени в раздел I от настоящото становище е необходимо, с оглед осигуряване на стабилност и ефективност на наложените задължения, те да съответстват на системата на специфичните задължения, предвидени в ЗЕС. Задължението за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро представлява задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения по смисъла на чл. 166, ал. 2, т. 4 от закона, като неговото съдържание е определено в чл. 174, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 173 от ЗЕС. Възприемането на по-описателен подход ще способства за по-голямата яснота и обосновааност на наложеното специфично задължение. Във връзка с изложеното, КРС би могла да въведе цялостна промяна в структурата на Проекта, като наложи едно единно задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, като включи в него от една страна задължението за предоставяне на услугата „избор на оператор” и/или избор на оператор на абонаментна основа”, а от друга – отдаване/ наемане на абонатни линии на едро. Такъв подход би способствал за постигане на по-голяма системност на наложените мерки. Що се отнася до задължението за предоставяне на отворен достъп, то неговото налагане е в непосредствена връзка с ефективността на задължението и с осигуряване на условия за ефективна конкуренция.

4.2. Предлагаме т. 4.1 от Проекта да се измени както следва:

„4.1. Услугата се предоставя независимо от вида на точката на взаимно свързване за всички аналогови (домашни и бизнес, единични и multiple) и ISDN линии, включително и неактивните линии на историческия оператор.”

Мотиви: Мрежата на историческото предприятие е йерархично изградена на различни нива, като нейното репликиране е практически невъзможно. По-голямата част от алтернативните предприятия осъществяват взаимно свързване единствено в точки на взаимно свързване, принадлежащи към по-високите йерархични нива на мрежата на БТК. В резултат на това, алтернативните предприятия се оказват лишени от възможността да се възползват от по-ниските цени за терминиране в определени сегменти. Този фактор оказва влияние върху цялостното развитие на ефективната конкуренция на пазара на предоставяне на фиксирани телефонни услуги. Предвид това, считаме, че за да се осигури необходимата среда за развитие на пазара, е

необходимо да се избегнат възможностите за поставяне на допълнителни условия към ползване на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро, които на практика биха били неизпълними за участниците на пазара. В противен случай, приложението на специфичното задължение, наложено на БТК, би било поставено под заплахата за липса на реално осъществяване.

4.3. В т. 4.2 КРС е наложила на БТК задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, като е посочила минимално необходимото му съдържание. Считаме, че минимално необходимото съдържание на Типовото предложение следва да се допълни, както следва:

„4.2. Условията за предоставяне на услугата се определят в Типово предложение за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, като същото следва да съдържа най-малко:

1. Описание на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро, както и на допълнителни услуги от нейния обхват;

2. Условия за ползване на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро, в т.ч.:

а) процедура за обработване на заявките, включително срокове за отговор на заявките;

б) процедура за отстраняване на повреди и възстановяване на услугата и нейното качество;

в) качествени параметри на услугата;

г) условия за осигуряване на необходимата поддръжка на услугата;

д) технически изисквания, включително интерфейси и приложими към ползването на услугата стандарти;

е) всяка значителна липса на достатъчен капацитет, както и съответна процедура за увеличаване на капацитета, включително срок.

3. Цени и механизъм за калкулиране на цените за ползване на услугата съобразно вида на точката за взаимно свързване и вида на абонатната линия – ценовите условия за наемане отдаване под наем на абонатни линии на едро следва да бъдат определените съгласно т. 5.3. от настоящото решение;

4. Предлагани отстъпки и приложими критерии за ползване на отстъпки;

5. Стандартни условия на договора;

6. Обезщетения при неизпълнение на сроковете за предоставяне на услугата, както и обезщетения за отклонения от качествените параметри за предоставяне на услугата;

7. Основания за отказ, които следва да са свързани единствено с липса на достатъчен капацитет.

8. Друга относима информация, необходима за осъществяване на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро.”

Мотиви: Предвид липсата на трайна практика при ползване на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии, Типовото предложение за нейното предоставяне следва да създава необходимата основа за ефективно предлагане на услугата. Предложената редакция на по-изчерпателно изброяване на елементите от съдържанието на Типовото предложение съответства на подхода на националните регулаторни органи на държавите-членки на ЕС. Разпоредби относно качествените

параметри на услугата, осигуряване на нейното поддържане в исправност, както и съответните обезщетения при неизпълнение на тези задължения, са от изключителна важност за постигане на целите на наложеното задължение. При липса на гаранции за надеждното функциониране на самата услуга, наложеното задължение би могло да изгуби интензитета на предвижданото въздействие върху конкурентната среда. По този начин, ще се намалят възможностите за прилагане на дискриминационни условия спрямо определени предприятия и ще се създаде стабилност във взаимоотношенията между БТК и съответните договарящи страни. От друга страна, при по-конкретно предвидени условия, преговорният процес между историческото предприятие и останалите участници на пазара ще бъде изключително улеснен, като се създадат необходимите предпоставки за навременно развитие на конкурентен пазар на фиксирани телефонни услуги в страната.

При определяне на съдържанието на Типовото предложение следва да се има предвид, че услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро представлява съгласно европейската практика услуга, при която историческото предприятие предоставя на едро своите абонатни линии на алтернативни предприятия с цел препродажба на съответните абонатни линии от страна на алтернативните предприятия на крайни потребители. Считаме, че както КРС, така и предприятието със значително въздействие върху пазара следва да се придържат към подобно определяне на обхвата и съдържанието на услугата, както и при нейното описание.

4.4. Предлагаме в т. 4.2 от Проекта на решение след изброяването на минимално необходимото съдържание на Типово предложение да се създаде нов параграф със следното съдържание:

„Включването на други условия в Типовото предложение за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, различни от определеното минимално съдържание, не трябва да ограничават развитието на конкуренцията и да създават неравнопоставеност, както и да внасят неяснота при регламентиране на условията за реализиране на наемането на абонатни линии на едро.“

Мотиви: Предложението е в съответствие с т. 5.1.5, Раздел VII „Определяне на специфични задължения“ от пазарния анализ, който е приложение към Проекта. На стр. 108 от пазарния анализ КРС изрично е предвидила, че освен посоченото минимално съдържание на Типовото предложение, БТК може да включва само такива допълнителни условия, които не трябва да ограничават развитието на конкуренцията. Това изискване обаче не е включено в Проекта на Решението, поради което предлагаме същото да бъде допълнено. Предложението ни е в съответствие и с одобрения с Решение № 2430/19.12.2008г. проект на решение за определяне на пазарите на генериране и терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи, където изрично е предвидено такова задължение за БТК.

4.5. Предлагаме задължението за достъп да се допълни, като на БТК се наложат и допълнителни задължения, като се създаде нова т. 4.3, както следва:

„4.3. Налага на „Българска телекомуникационна компания“ АД следните задължения:

4.3.1. за ефективно предоставяне на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии под наем - да не се обвързва ползването на услугата с ползване на допълнителни услуги на едро.

4.3.2. ползването на услугата отдаване/ наемане на абонатни линии на едро да не се поставя в зависимост от изпълнението на необосновани изисквания като минимален срок за ползване.

4.3.3. да предлага услуги на едро, осигуряващи възможност за единно фактуриране от страна на алтернативните предприятия, които да съответстват на всяка съответна услуга на дребно, която е пусната на пазара.”

Мотиви: Посочените задължения се налагат с оглед установения конкурентен проблем - вертикално и хоризонтално пренасяне на пазарна сила на свързани пазари на едро и дребно от страна на БТК. Те намират израз в тактики за забавяне на предоставянето на определени услуги на едро от страна на историческото предприятие, обвързване на предлагането на услуги, въвеждане на необосновани изисквания за ползването на услугите, стратегическо планиране на продуктите характеристики. Резултатите от посоченото дискриминационно поведение на БТК се изразяват в прилагане на ценова преса, повишаване на разходите на конкурентните предприятия, ограничаване на продажбите на пазара на дребно на конкурентите, както и „first mover advantage” в полза на БТК и имат като красен ефект затваряне на пазара на дребно. Посредством предложението по-широк обхват на задължението се цели да се избегне възможността на БТК да отказва на другите участници на пазара достъп до своята мрежа и предлагане на услугите на едро или да ги предлага при условия, които се приравняват на отказ.

4.6. В случай, че КРС намира, че за ползването на услугата наемане/ отдаване на абонатни линии на едро е необходимо ползването на услуги по съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, то такова задължение е необходимо да бъде включено в обхвата на задължението за достъп, както и съответно в съдържанието на Типовото предложение.

5. По отношение на наложените ценови ограничения в т. 5 от Раздел IX, б. А) на Проекта, трябва да бъдат взети предвид следните коментари и предложения:

5.1. Комисията предвижда определяне на цените за предоставяне на услугата отдаване/ наемане на абонатни линии под наем въз основа на прилагане на методологията „Retail- minus”. В тази връзка, следва да се има предвид, че посочената методология не е предвидена в ЗЕС като възможна мярка за ценови контрол. Както беше подробно обосновано в раздел I от настоящото становище, при определяне на задълженията за ценови ограничения при предоставяне на услуги на едро, КРС следва да има предвид по аналогия на закона разпоредбата на чл. 220, ал. 2, която предвижда методите за налагане на ценови контрол, включително ценови таван, сравнителен анализ и определяне на план за поетапно намаление. Нормата на чл. 221, ал. 3 не може да се приложи при регулиране на цени за предоставяне на услуги на едро, тъй като тя препраща към ал. 1 на същата разпоредба, която от своя страна има предвид регулиране на цени на ниво пазар на дребно. От друга гледна точка, и сред методите в чл. 221, ал. 3 на ЗЕС не е предвидена методологията „Retail- minus”. Отклоненията от законодателните норми, ще изложат крайното решение на КРС на риск от отмяна

поради незаконосъобразност. Поради тази причина, предлагаме ценовия контрол, основан на „Retail- minus” да отпадне от Проекта. Освен това, в настоящия Проект не е определен размер на процента, с който цените на услугата на едро следва да се различават от цените, които БТК предоставя за свои крайни клиенти. Това би довело до невъзможност за ефективно приложение на самото специфично задължение, тъй като КРС няма законосъобразен механизъм за последващото му определяне. Същевременно, съгласно анализа на комисията при прилагане на „Retail- minus”, *“цената за достъп на едро се формира като разлика между цената за достъп на дребно и разходите, които се извършват от “БТК” АД за предоставяне на услугата достъп на дребно (т.нар. avoidable costs)”*. Самата комисия обаче отбелязва, че не разполага с информация за разходите за предоставяне на услугата на едро, като изисква от БТК да представи информация с цел определянето им. На практика, това означава, че разходите няма да бъдат изчислени въз основа на одобрена система за определяне на разходите, което би създавало предпоставки за недостатъчна прецизност. Още повече, че КРС предвижда прецизиране на действащата система за определяне на разходите на БТК с оглед резултатите от прилагането на задължението за разделно счетоводство, което налага извода, че дори и настоящата система не предполага абсолютна достоверност на данните. От изложеното е видно, че до одобряване на промени в системата за определяне на разходите на БТК, няма да съществува сигурност относно ефективността на прилагането на методологията „Retail- minus” като форма на ценови контрол. Във връзка с изложеното, предлагаме на БТК да бъдат наложени задължения за ценови контрол, включително разходоориентираност на ниво предоставяне на услуги на едро, като т. 5.3 от Раздел IX, б. А) на Проекта се измени, както следва:

„5.3. Налага на „Българска телекомуникационна компания” АД задължение за определяне на разходоориентирани цени за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, определени въз основа на система за определяне на разходите.”

5.2. Предлагаме в Раздел IX, б. А) на Проекта да се създаде нова т. 5.4, в която следва да се предвиди, че до определяне на разходоориентирани цени въз основа на изменената система за определяне на разходите, „Българска телекомуникационна компания” АД прилага цени за предоставяне на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, определени на основата на сравнителен анализ на цените на същите услуги на сравними конкурентни пазари на други държави-членки на ЕС. Подобен подход би осигурил на първо място съответствие с разпоредбите на ЗЕС, както и с пазарните условия на територията на ЕС. При определянето на ценови ограничения следва да бъдат взети предвид и действащите цени на БТК за предоставяне на достъп на дребно, с цел да не бъдат определени цени, които не осигуряват на предприятията възможност за конкурентни ценови оферти. Ефектът от мярката, съчетан с прилагане на ценови ограничения на пазара на дребно, ще доведе до несъмнено засилване на конкуренцията в сектора.

Във връзка с предходните предложения, считаме, че следва да се наложи на БТК задължение за разработване на система за определяне на разходите на ниво предоставяне на услуги на едро и в частност по отношение на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, т.е. трябва да бъде предвидено съответно изменение в съществуващата система за определяне на разходите. В допълнение предлагаме да бъде направено уточнението, че при влизане в сила на Препоръката на ЕК относно регулиране цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на ЕС, БТК следва да определя разходоориентирани цени въз основа на

система за определяне на разходите, разработена в съответствие с цитираната препоръка и единен модел на система, изработен от КРС. Подобно уточнение е вече предвидено при регулирането на пазара на терминиране на трафик в индивидуални фиксирани мрежи. Тъй като системата, съобразно която БТК определя своите разходи е една и съща, то и моделът, въз основа на който е разработена системата следва да е единен.

С оглед на гореизложеното предлагаме следната редакция на новата т. 5.4:

„5.4. До определяне на разходоориентирани цени въз основа на изменената система за определяне на разходите, „Българска телекомуникационна компания” АД прилага цени за предоставяне на услугата наемане/отдаване под наем на абонатни линии на едро, определени на основата на сравнителен анализ на цените на същите услуги на сравними конкурентни пазари на други държави-членки на ЕС. При влизане в сила на Препоръката на Европейската комисия относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на Европейския съюз, „Българска телекомуникационна компания” АД следва да определя разходоориентирани цени въз основа на система за определяне на разходите, разработена в съответствие с окончателната Препоръка на Европейската комисия относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на Европейския съюз и единен модел на системата, изработен от КРС”.

5.3. Предлагаме в Раздел IX, б. А) на Проекта да се създаде нова т. 5.5, в която като част от мерките за ценови контрол на БТК да бъде наложено задължение за намаляване на цената за ползване на услугата наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, в случай че определен краен потребител ползва ширококолов достъп от БТК или от алтернативен доставчик, който предоставя услуги на пазара на дребно посредством предоставян от БТК необвързан достъп до абонатна линия или битстрийм достъп. Разликата между цената на едро за наемане/ отдаване под наем на абонатни линии на едро, когато се отнася до потребители, които ползват само достъп до обществена телефонна мрежа и потребители, които ползват освен достъп до телефонна мрежа, още и ширококолов достъп следва по всяко време да е най-малко същата като разликата в цената между споделен и пълен достъп на пазара на предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия. С оглед на гореизложеното предлагаме следната редакция на новата т. 5.5:

„5.5. Налага на „Българска телекомуникационна компания” АД задължение да предоставя с отстъпка услугата наемане/отдаване под наем на абонатни линии на едро в случаите, когато крайният потребител използва предоставяния му достъп освен за изходящи национални и международни повиквания и за ширококолов достъп, независимо дали съответният краен потребител използва услугата ширококолов достъп от БТК или от друг алтернативен доставчик. В случаите уредени в тази точка, БТК следва да предоставя такава отстъпка, че разликата между цената на едро за наемане/отдаване под наем на абонатни линии на едро, когато се отнася до потребители които ползват само достъп до обществена телефонна мрежа и потребители, които ползват освен достъп до телефонна мрежа, още и ширококолов достъп следва по всяко време да е най-малко същата като разликата в цената между споделен и пълен достъп на пазара на предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия.”

5.4. В рамките на специфичните задължения на ниво предоставяне на услуги на едро, КРС следва да наложи задължение за прилагане на разделно счетоводство, като същевременно изключи задължението от обхвата на наложените задължения на ниво предоставяне на услуги на дребно. КРС няма правомощие съгласно разпоредбата на чл. 221, ал. 2 от ЗЕС да налага задължението за разделно счетоводство по отношение на предоставяне на услуги на дребно. С оглед на това, предлагаме създаване на нови т. 5.6 и 5.7 със следното съдържание:

„5.6. Продължава наложеното на „Българска телекомуникационна компания” АД задължение за водене на разделно счетоводство, като съдържанието на задължението се изменя съобразно изискванията, определени в Анекса от приложението към настоящото решение за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятия със значително въздействие на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.

5.7. Задължението по т. 5.6. се изпълнява чрез въвеждане на разделно счетоводство съобразно форма и методология, определена от Комисията след провеждане на консултации с „Българска телекомуникационна компания” АД, като:

5.7.1. Консултациите се провеждат за срок от три месеца, считано от приемане на настоящото решение.

5.7.2. „Българска телекомуникационна компания” АД представя становище относно определените от Комисията правила за изготвяне на разделно счетоводство съгласно Анекса, от приложението към настоящото решение, за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство от предприятието със значително въздействие върху пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и върху пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, в срок до един месец, считано от приемане на настоящото решение.

5.7.3. Комисията определя форма и методология за въвеждане на разделно счетоводство след приключване на консултациите по т. 5.7.1.

5.7.4. „Българска телекомуникационна компания” АД изготвя и въвежда разделно счетоводство в срок до един месец от произнасянето на Комисията по т. 5.7.3.”

5.5. Досегашната т. 5.4. от Раздел IX, б. А) на Проекта става т. 5.8.

III. По раздел IX, б. „Б” , т. 1 от проекта на Решение и раздел VII, т. 5 от Анализа „Задължения, налагани на ниво предоставяне на услуги на дребно”

1. Считаме, че с оглед яснота и прецизност по отношение на конкретните пазари, на които се налагат съответните специфични задължения заглавието на раздела трябва да бъде допълнено, както следва:

„Б) Задължения на ниво предоставяне на услуги на дребно на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение:”

2. По отношение наложеното задължение за равнопоставеност.

В т. 1 от Решението е посочено, че КРС продължава действието на наложеното на „БТК“ АД задължение за равнопоставеност като го е изменила съответно. Считаме, че съдържанието на т. 1 от Решението следва да бъде изменено, както следва:

„1.1. Задължава „Българска телекомуникационна компания“ АД да не дискриминира отделни потребители при предлагането на услугите при сходни условия, като услугите се предлагат на крайните потребители при спазване принципа на равнопоставеност съобразно вида на използваната технология, категориите абонати, обема на трафика и начина на плащане и не се допускат предимства за отделни крайни потребители или група потребители при едни и същи услуги.

1.2. Налага забрана за обвързване на услугите за достъп с обществено достъпните национални и международни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение на домашни и бизнес потребители, както и с другите предоставяни от „Българска телекомуникационна компания“ АД услуги на крайните потребители.

1.3. Предоставя възможност на „Българска телекомуникационна компания“ АД за обосновано обвързване на услугите за достъп с другите предоставяни услуги в ценови пакет след сключване на най-малко 10 (десет) индивидуални договора за отдаване под наем на абонатни линии на едро.”

Или в алтернатива, в случай че горното предложение не бъде прието:

„1.3. Предоставя възможност на „Българска телекомуникационна компания“ АД за обосновано обвързване на услугите за достъп с другите предоставяни услуги в ценови пакет 120 дни след изпълнение на наложеното задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за наемане на абонатни линии на едро.

1.4. Налага забрана за обвързване на услугите, предоставяни от „Българска телекомуникационна компания“ АД в ценови пакет в случай, че крайните потребители нямат възможност да ползват услугите самостоятелно, т.е. необвързани в пакет. Настоящото задължение се отнася и за случаите, когато са изпълнени условията по предходната т. 1.3.

1.5. Налага задължение на „Българска телекомуникационна компания“ АД да предоставя самостоятелно услугите, които се предлагат и като част от ценови пакет, на цени, които са идентични с цените на съответната услуга, когато се предлага като част от ценовия пакет.

1.6. Налага забрана на „Българска телекомуникационна компания“ АД за свързано предоставяне на услуги. Настоящото задължение се отнася за нови и действащи свързани услуги. „Българска телекомуникационна компания“ АД се задължава в срок до три месеца да приведе в съответствие с наложените задължения услугите по предходното изречение.”

1.7. Ограниченията по т. 1.2 и т. 1.4. се отнасят за нови и действащи ценови пакети. В срок до три месеца от влизане в сила на настоящото решение „Българска телекомуникационна компания“ АД се задължава да приведе в съответствие с наложените задължения действащите ценови пакети.”

Мотиви:

1. Целта на забраната за обвързване е да предотврати затварянето на пазара чрез прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари, което би имало негативен ефект както върху конкуренцията, така и върху крайните потребители. В Ръководството на Европейската Комисия (ЕК) относно приоритетите при прилагане на чл. 82 от Договора за създаване на Европейска общност към поведението на предприятия с господстващо положение¹ е посочено, че обвързаното предлагане на продукти е практика, която има за цел да предостави на потребителите по-добри продукти или по-изгодни условия. На практика обаче тя може да доведе до антиконкурентен ефект, като рискът от антиконкурентно затваряне на пазара е по-висок, когато предприятието със значително въздействие на пазара превърне стратегията си в продължителна. С оглед избягване на възможността за необосновано обвързване на услуги, включени в обхвата на съответния пазар, считаме, че посоченото задължение следва да бъде наложено и по отношение на действащите ценови пакети, като бъде определен срок за привеждането им в съответствие с наложената забрана за обвързване. Едностранната промяна от страна на БТК в ценовите условия не би създало затруднения за дружеството по отношение на промяна в действащите цени, предвид обстоятелството, че тази възможност е предвидена в Общите условия на БТК за предоставяне на различни услуги и към настоящия момент, като при такава промяна БТК уведомява потребителите като публикува промяната на цените в един ежедневник и/или на Интернет страницата си в срок от един месец преди влизането им в сила, като в този случай потребителите имат право да изпратят писмено предизвестие за прекратяване ползването на услугата преди новите цени да влязат в сила. Ако в посочения срок не изпратят предизвестие до БТК, че не са съгласни с промяната на цените, тази промяна влиза в сила след изтичането на едномесечния срок.

От конкурентно правна гледна точка забранено е свързаното предоставяне или предоставянето на услуги в пакет от предприятие с господстващо положение на съответния пазар, когато не се дава възможност за самостоятелно ползване на услугите извън пакета. Това правило не е абсолютно, като в Ръководството на ЕК е предвидено, че обвързаното предлагане на стоки или услуги може да представлява антиконкурентна практика и поведение дори и в случаите, когато обвързаните продукти се предлагат и поотделно. **Достатъчно е цената на обвързаните продукти да е по-висока от цената, когато те се предлагат в пакет.** С оглед на това предлагаме да бъде създадена нова т. 1.5 съгласно предложеният текст по-горе.

2. От друга страна считаме, че срокът от 90 дни по т. 1.4. от Решението (т. 1.3 съгласно предложената от Мобилтел редакция), след изтичането на който БТК ще разполага с възможност за обвързване на услугите за достъп с другите предоставяни услуги в ценови пакет, е кратък предвид констатираната до момента продължителност на преговорните процеси с БТК и реалната възможност от забавяне при предоставяне на услугата наемане на абонатни линии на едро. Ефективност на задължението ще бъде осигурена едва след сключване на достатъчен брой споразумения, които да осигурят реална възможност на алтернативните предприятия да предлагат услуги за достъп на дребно. В случай, че предложението ни за обвързване на предоставената на БТК възможност с валидните договори не бъде прието, то считаме, че предложеният от нас 120 – дневен срок е разумен и би осигурил възможност на алтернативните предприятия да предоставят съответните услуги на дребно.

---

¹ Communication from the Commission, Guidance on the Commission's Enforcement Priorities in Applying Article 82 EC Treaty to Abusive Exclusionary Conduct by Dominant Undertaking

3. На стр. 68, 91, 96 и 114 от проекта на анализ, КРС е направила разлика между предлагане на свързани услуги и на пакетни услуги. Съгласно становището на КРС, понятието „свързани услуги” се отнася до практиката на едно предприятие да предоставя една услуга при условия на свързаност (заедно) с друга, а „пакетни услуги” е специфичен случай на обвързване на услугите, при който свързаните услуги се предоставят във фиксирани, предварително определени пропорции и условия.

На първо място, считаме, че дадената от КРС дефиниция не е напълно изчерпателна и коректна. Свързано предлагане на услуги е налице, когато предприятието обвързва предлагането на две независими и самостоятелни услуги, които могат да се ползват независимо. От друга страна „свързани услуги” са тези услуги, които по технически причини не могат да се ползват самостоятелно една от друга. Конкурентното право забранява свързаното предлагане на самостоятелни услуги, когато предприятието има господстващо положение на основния (обвързващия) пазар и когато не дава възможност за ползване на услугите самостоятелно.

Дефиницията на ценови пакет е дадена в § 1, т. 79 от ДР на ЗЕС, съгласно която това е пакет от две или повече услуги, чиито цени са различни от цените на всяка от услугите ако същите услуги се предоставят извън пакета.

Както беше посочено по-горе конкурентното право забранява свързаното предоставяне или предоставянето на услуги в пакет от предприятие с господстващо положение на съответния пазар, когато не се дава възможност за самостоятелно ползване на услугите извън пакета, като правилото не е абсолютно. Съгласно Ръководството на ЕК обвързаното предлагане на стоки или услуги може да представлява антиконкурентна практика и поведение, ако цената на обвързаните продукти е по-висока от цената, когато те се предлагат в пакет.

На практика обаче предприятие, което разполага с господстващо положение на един или повече пазари може да увреди потребителите посредством обвързаното предлагане на различни продукти, тъй като то води до затваряне на пазара за други продукти, които са част от съвместната оферта за обвързано предлагане. ЕК приема, че обвързаното предлагане на отделни продукти или услуги е антиконкурентно, когато предприятието, което ги предоставя има господстващо положение на основния пазар и когато са налице следните две обстоятелства:

- продуктите включени в пакета трябва да са отделни продукти и
- практиката на обвързаното предлагане на продуктите трябва да води до затваряне на пазарите;

Преценката за наличието на отделни продукти е поставена в зависимост от потребителското търсене. Два продукта са отделни, ако при липса на обвързано предлагане, съществен брой потребители биха закупили единия от продуктите в пакета, без обаче да закупят другия продукт от същия доставчик.

Обвързаното предлагане може да има за последица антиконкурентен ефект, както самостоятелно на всеки един от хоризонтално свързаните пазари, така и едновременно на двата пазара, на които се предлагат продуктите или услугите.

Следователно предоставянето на пакетни услуги и свързаното предоставяне на услуги са синоними и не би следвало да се разграничават терминологично в анализа. Разлика е налице по отношение на „свързаните услуги”, които по технически причини не могат да се ползват самостоятелно. Последният вид услуги не е предмет на анализа. С оглед на изложеното предлагаме в проекта на анализ КРС да внесе посоченото уточнение по отношение на свързаното предлагане на услуги и пакетното предлагане на услуги. В случай че комисията не приеме предложението ни, считаме че при налагане на специфични задължения на БТК трябва изрично да се включи и забрана за

свързано предоставяне на услуги, с оглед на което сме предложили създаването на т. 1.6.

3. По отношение на наложеното задължение за прозрачност.

Предвидено е задължение БТК да публикува и актуализира на страницата си в Интернет и да предоставя при поискване от крайните потребители информация със съдържание, конкретизирано в т. 2.1., раздел IX, б. „Б” от проекта на решение и т. 5.2.2. от раздел VII анализа.

Считаме, че задължението за публикуване и актуализиране на страницата в интернет и предоставяне при поискване на цените за достъп и всички видове потребителски цени в т. 2.1 от Проекта на решение следва да бъде разширено и формулирано както следва:

„2.1. цени за достъп, всички видове потребителски цени, включително данни за отстъпки при публично известни условия, промоционални цени и специални ценови пакети. Информацията трябва да е точна и ясна и да не подвежда крайните потребители по отношение на условията и цените, при които се предлагат съответните услуги.”

Мотиви: Предложението е в съответствие с изискванията на чл. 223, ал. 1 от ЗЕС, според който предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, публикуват ясна и точна информация за цените на пазарите на дребно, която не трябва да подвежда крайните потребители по отношение на условията и цените, при които се предлагат съответните услуги. Считаме, че с оглед яснота и избягване на възможностите за противоречиво тълкуване, задължението за прозрачност, което по силата на ЗЕС трябва да изпълняват всички предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги, трябва да бъде прецизирано по отношение на БТК, като бъде пояснено и изрично в обхвата му да бъдат включени всички видове промоционални цени и отстъпки. По този начин ще бъде осигурена пълна прозрачност на предлаганите от БТК ценови условия и ще бъде постигнато по-ефективно прилагане на останалите специфични задължения. Задължение за публикуване на предлаганите отстъпки, дори и тези с временен характер е наложено в Норвегия².

4. По отношение на наложените ценови ограничения

КРС продължава действието на наложеното на БТК задължение за определяне на разходориентирани цени въз основа на система за определяне на разходите и налага ценови ограничения под формата на ценови таван по отношение на максимални цени за достъп на дребно и максимални цени за повиквания, като ценовите ограничения са в сила до изменение и прилагане на система за определяне на разходите.

Считаме, че с оглед спазване на разпоредбата на чл. 221, ал. 1 от ЗЕС, КРС следва да обоснове обстоятелството, че налагането на специфичните задължения на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение, както и задълженията, наложени на ниво предоставяни услуги на едро на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и

² Designation of Undertakings with Significant Market Power and Draft Decisions Imposing Specific obligations in the Retail markets for Fixed Telephony, 02. March 2006

на пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, няма да доведе до създаване на необходимите условия за развитие на конкуренцията при осъществяване на електронни съобщения и подкрепа на интересите на крайните потребители. Това би гарантирало законосъобразност и обоснованост на Проекта на решение. При преценката на този въпрос в Проекта следва да бъде обосновано обстоятелството, че установените и потенциалните конкурентни проблеми на тези пазари няма да бъдат разрешени от наложените специфични задължения.

4.1. Задължение за разделно счетоводство

КРС продължава действието на наложеното по реда на ЗД (отм.) задължение за водене на разделно счетоводство, като то е изменено съобразно изискванията, определени в Анекса от приложението към решението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство.

Принципно задължението за разделно счетоводство, предвидено в чл. 166, т. 3 от ЗЕС следва да бъде налагано като самостоятелно задължение, а не като част от задължението за ценови ограничения по чл. 166, т. 5 от ЗЕС. В съответствие с изискванията на чл. 221, ал. 2 от ЗЕС обаче, посоченото задължение не може да бъде наложено като мярка на дребно. Във връзка с изложеното по-горе относно задълженията, налагани на ниво предоставяни услуги на дребно, считаме, че задължението за разделно счетоводство следва да бъде наложено именно като задължение на ниво предоставяни услуги на едро. Според чл. 169, ал. 1 от ЗЕС задължението за разделно счетоводство може да се налага при осъществяване на достъп и/или взаимно свързване. С оглед мотивите изложени по-горе и обосноваващи необходимостта от налагане на задължението за достъп, както и в съответствие с изискванията на чл. 173 от ЗЕС, според който задължението за предоставяне на достъп може да се наложи на предприятие със значително въздействие върху пазара по преценка на комисията, включително когато отказът за предоставяне или налагането на срокове и условия, което се приравнява на отказ, може да възпрепятства наличието на устойчив конкурентен пазар на услуги на дребно или е във вреда на крайните потребители, считаме, че задължението за разделно счетоводство следва да бъде наложено като мярка на ниво, предоставяни услуги на едро.

С оглед изложеното, считаме, че т. 3.1. и т. 3.4. от раздел IX, б. „Б” следва да отпаднат от раздел IX, б. „Б” и да бъдат включени при задълженията, налагани на ниво предоставяни услуги на едро. В случай, че предложението не бъде прието, препратката в т. 3.4. към т. 4.1. следва да бъде заменена с т. 3.1.

4.2. По отношение на задължението за система за определяне на разходите, въз основа на която да се определят разходоориентираните цени.

Във връзка с уточняване и прецизиране на задължението за водене на разделно счетоводство КРС е на мнение, че задължението за прилагане на система за определяне на разходите следва да бъде запазено, като функционирането на системата за определяне на разходите на БТК се приведе в съответствие със задължението за въвеждане и прилагане на разделно счетоводство. В тази връзка предлагаме т. 3.5. от Проекта на решение да придобие следната редакция:

„3.5. Във връзка със задължението за прилагане на система за определяне на разходите:

3.5.1. „Българска телекомуникационна компания” АД въвежда необходимите промени в действащата система за определяне на разходите с оглед измененото разделно счетоводство, като „Българска телекомуникационна компания” АД представя на Комисията проект на промени в системата за определяне на разходите в 6-месечен срок от въвеждането на разделното счетоводство по т. 5.7.4. (съгласно предложената редакция от Мобилтел) от Раздел IX, б. Б от Проекта.

3.5.2. При влизане в сила на Препоръката на Европейската комисия относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на Европейския съюз, „Българска телекомуникационна компания” АД следва да определя разходоориентирани цени въз основа на система за определяне на разходите, разработена в съответствие с окончателната Препоръка на Европейската комисия относно регулирането на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи в рамките на Европейския съюз и единен модел на системата, изработен от КРС”.

Мотиви: Предложението е в съответствие с наложеното съответно задължение на БТК на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на пазара за терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи с Решение № 2430 от 19.12.2008 г. на КРС. Предвид обстоятелството, че моделът за определяне на разходите трябва да бъде единен и той ще бъде разработен в единна Система за определяне на разходите, която ще обхваща всички електронни съобщителни услуги, предоставяни от БТК, предлагаме възприетият на тези пазари подход по отношение на Системата да бъде приложен и на пазарите на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение и на пазарите на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение.

4.3. По отношение на наложените ценови ограничения под формата на ценови таван.

КРС налага ценови ограничения под формата на ценови таван по отношение на максимални цени за достъп на дребно и максимални цени за повиквания, като ценовите ограничения са в сила до определяне на разходоориентирани цени въз основа на изменената система за определяне на разходите. Максималните цени на достъп и за повиквания на дребно се определят както следва:

4.3.1. Максималните цени на дребно за услуги в рамките на мрежата се определят по следната формула:

$P_t \leq P_{t-1} (1 + CPI)$, където

P_t – цена на дребно;

P_{t-1} – цената на дребно преди изменението;

CPI – потребителски ценови индекс.

Във формулата за изчисляване на максималните цени за повиквания към други мрежи е включен потребителски ценови индекс отразяващ инфлацията, съгласно данни от НСИ. Считаме, че включването на този индекс при определяне на максималните цени на дребно за повиквания към други мрежи води до възпроизвеждане на инфлацията, което е в ущърб на интересите на крайните потребители. Би следвало, да се предвиди допълнителен, коефициент за коригиране на индекса на потребителските цени, който да се определя от КРС ежегодно и който би дал възможност да бъде отчетено евентуалното повишение на оперативната, технологична и икономическа

ефективност на оператора. По този начин, КРС би имала възможност да прехвърли, част от икономическите ползи към крайните потребители.
 Формулата би изглеждала така:

$P_t \leq P_{t-1} (1 + CPI - X)$, където

P_t – цена на дребно;

P_{t-1} – цената на дребно преди изменението;

CPI – потребителски ценови индекс;

X – коефициент отразяващ повишена/намалена икономическа ефективност на оператора.

4.3.2. Максималните цени за повиквания към други мрежи (фиксирани и мобилни наземни мрежи и обществени електронни съобщителни мрежи от неподвижната радиослужба от типа „точка към много точки”, използваща географски номера) се определят по формулата:

$P_t \leq P * (1 + CPI) + R_t$, където

$P = P_{t-1} - R_{t-1} + (P_{t-1} - R_{t-1} - V_{t-1}) * G$

и

$$G = \frac{R_t - R_{t-1} / R_{t-1}}{R_{t-1} / P_{t-1} - R_{t-1}}$$

където

P – коригирана цена за повиквания към други мрежи;

P_{t-1} – цената за повиквания към други мрежи преди изменението;

CPI – потребителски ценови индекс;

V_{t-1} – цена за генериране, прилагана към датата, за която е в сила цената за повиквания на дребно преди изменението. Цената е относима към сегмента, съгласно сключените договори за взаимно свързване. В случай, че се прилагат цени за повече от един сегмент се прилага цената за сегмента, на който е реализиран най-голям обем трафик.

R_t – действаща цена за терминиране, относима към сегмента, съгласно сключените договори за взаимно свързване. В случай, че се прилагат цени за повече от един сегмент се прилага цената за сегмента на който е реализиран най-голям обем трафик.

R_{t-1} – цена за терминиране, прилагана към датата, за която е в сила цената за повиквания на дребно преди изменението.

Освен коментара по предходната точка 4.3.1. изразяваме допълнително становище по отношение на коефициента G . При неговото изчисляване делителят представлява процентното намаление на цените за терминиране на трафик от фиксирани в мобилни мрежи, а делителят представлява съотношението на цената за терминиране от фиксирана в мобилна мрежа и нормата на печалба на БТК. На практика с предложената формула за изчисление на индикатора G , се допуска процента на намаление на нормата на печалба на БТК да бъде по-малък от процента на намаление на цените на едро за терминиране от фиксирана в мобилна мрежа, което от своя страна води до това цените на дребно на БТК за повиквания от фиксирана в мобилна мрежа, също да бъдат намалени с по-малък процент от процентното намаление на цените на едро. С оглед на това предлагаме от формулата за изчисление на индикатора G да отпадне делителя $[R_{t-1}/(P_{t-1}-R_{t-1})]$. В резултат всяко намаление на цените на едро, ще водят до същото

справедливо процентно намаление на цените на дребно, което и изцяло в интерес на крайните клиенти. Считаме, че формулата би следвало да изглежда по следния начин:

$$G = (R_t - R_{t-1}) / R_{t-1}$$

4.3.3. Считаме също така, че следва да се предвиди срок, в който КРС ще изменя наложения ценови таван. Това се налага с най-голяма сила по отношение на максималните цени за повиквания към други мрежи (фиксирани, мобилни наземни мрежи и обществени електронни съобщителни мрежи от неподвижната радиослужба от типа „точка към много точки”, използваща географски номера). В одобрените с Решение № 2429 и с Решение № 2430 от 19.12.2008г. на КРС проекти на решения за определяне на пазарите на терминиране в индивидуална мобилна мрежа и за генериране и терминиране на повиквания в определено местоположение на обществени телефонни мрежи КРС наложи план за поетапно намаляване на следните цени:

- за терминиране в индивидуални мобилни мрежи, като цените са приложими и за тримата участника на пазара;
- за терминиране в индивидуални фиксирани мрежи, като цените са приложими за всички участници на пазара и
- за генериране на повиквания, приложими за БТК.

Предвидените стъпки за поетапно намаление на цените са на 3 и 6 месеца. Предвид факта, че изменена Система за разходите, приведена в съответствие с измененото разделно счетоводство ще може да бъде одобрена от КРС не по-рано от 9 месеца след окончателно приемане на решението, считаме че в Проекта на решение трябва да се предвиди изрично, че КРС може на определен срок да изменя наложените по т. 3.3. максимални цени. Считаме че в решението следва да се посочат и конкретните срокове, в които КРС може да изменя наложените максимални цени, като по този начин ще бъдат гарантирани в максимална степен и интересите на крайните потребители.

4.4. По отношение на задължението за предварително предоставяне на информация за цените на регулираните електронни съобщителни услуги и ценовите пакети.

В т. 3.7. от Раздел IX., б. „Б” от Проекта е предвидено, че се продължава действието на наложеното на БТК задължение да предоставя цените на регулираните електронни съобщителни услуги един месец преди тяхното публикуване, заедно с документите по тяхното ценообразуване. Предлагаме посоченото задължение да бъде изменено както следва:

“3.7. Продължава действието на наложеното на Българска телекомуникационна компания” АД задължение за предварително предоставяне на информация за цените на регулираните електронни съобщителни услуги, като изменя същото както следва: Задължава БТК да предоставя информация за цените на регулираните електронни съобщителни услуги, предлаганите отстъпки и промоционални цени, както и ценовите пакети, един месец преди тяхното публикуване, заедно с документите по тяхното ценообразуване и доказателства за спазване на изискванията по чл. 219, ал. 5 и 6 от ЗЕС. Посоченото задължение обхваща както стандартните ценови условия, така и временните.”

Мотиви: В т. 5.2.3.4. от анализа е предвидено, с оглед разпоредбите на чл. 219, ал.1 от ЗЕС и във връзка със защита на интересите на крайните потребители, КРС счита, че на БТК АД, определена като предприятие със значително въздействие на съответния пазар и на което са наложени ценови ограничения, следва да се запази законовото изискване за представяне на цените на регулираните електронни съобщителни услуги и на ценовите пакети в КРС преди тяхното публикуване. С оглед разрешаване на констатираните конкурентни проблеми на прехвърляне на ценови вертикални предимства и привеждане в съответствие на текста на решението с приложението към него, към съдържанието на задължението следва да бъдат добавени ценовите пакети, предлаганите отстъпки и промоционални цени.

IV. Редакционни коментари

Налице е разлика между наложените с Проекта на решение и определените в Раздел VII, т. 5 от проекта на анализ специфични мерки и мерките посочени в Раздел I „Резюме”.